

מבט מקפה וינה על כיכר ציון, 1950 (צילום: טדי בראון, באדיבות לנ"מ)

קפה ירושלמי בניחוח אירופי

על בתי קפה בירושלים
בתקופת המנדט

מיכאל גרינצ'וב

Cafe Europe
JERUSALEM

ה־40 החלה ירידה במספרם ובשנת 1948 הגיע מספרם ל־28.

באי בית הקפה

בבתי הקפה ישבו פקידים וקצינים בריטיים, כך לדוגמה בקפה ריץ שברחוב המלך ג'ורג' ובקפה פטר שבמושבה הגרמנית. לא מעט אנשים מהחוגים האקדמיים ומורים מהאוניברסיטה העברית ישבו בבתי קפה, חלקם אף כתבו שם את מחקריהם. כך ישב פרופ' יחזקאל קוטשר בשנות ה־50 בבית

והיילי בנות הברית בעת מלחמת העולם השנייה ששוכנו בעיר ובסביבתה ובילו בה. בתי שעשועים אלה המשיכו ברוכס לתפקד גם לאחר קום המדינה והיוו את הבסיס למקומות הבילוי והבידור בעיר עד ימינו.

מרבית בעלי בתי הקפה והקונדיטוריות היו יהודים יוצאי מרכז אירופה ומערבה, מה שהביא את ניחוח אירופה לארץ. אם בראשית תקופת המנדט היו פחות מעשרה בתי קפה בירושלים, הרי שבסוף שנות ה־30 הגיע מספרם לשיא של למעלה מחמישים, בשנות

הכיבוש הבריטי של ירושלים החל תהליך הפיכתה לעיר אירופית מודרנית. הדבר ניכר בכל התחומים. בתחום הבילוי והשעשועים חלה התפתחות שהוציאה את העיר מתרדמתה בתקופה העות'מאנית. קמו בתי קולנוע ובאולמות הועלו גם הצגות ואפילו אופרות. הוקם אולם קונצרטים בימק"א ונפתחו מסעדות ובתי קפה בסגנון מערבי. ההתפתחות בתחום זה נבעה מהצורך של התושבים – בעיקר בני העלייה החמישית, אך גם של החיילים הבריטים

פצצת תבערה לתוך גן קפה אירופה

שוב ערכו הטורוריסטים הדתיים הת-
קפת הסחר בהטילים אתמול פצצת תבערה
בשעות אחר הצהרים לתוך גן קפה אירופה
בירושלים. שהיה מלא ספקים משה לשה.
ביום הששי קבלו בעלי בית הקפה מכתבי
איום נוספים ואתמול בוצע האיום. הפצצה
שהוטלה, כפי הנראה, מבנין טנסור, נפלה
בין העצים ונרמה לכיוון קלות לאנשים שהיו
בקפה. בבהלה שקמה נגרם נזק לרהיטים
ולכלים, אבל הקהל כיבה את האש במהרה.
איש לא נחטם.

הבקר, 8.9.1947

שבע

חלק לא מבוטל מבתי הקפה בתקופת המנדט פעל גם בשבת. ידיעה בעיתון 'הבקר' מיום ה'26.5.47 מספרת על מכתבי איום שנשלחו לבתי הקפה הללו מטעם החוגים החרדיים בו הם מודיעים שאם לא יסגרו את בתי הקפה בשבת ייפגע רכושם. היו גם איומים שהתמשו, עיתון הבקר מ'8.9.47 דווח שפצצת תבערה נזרקה אל בית הקפה אירופה בעודו מלא אנשים ונגרם נזק לריהוט. הבקר מכנה את אותם גורמים "הטורוריסטים הדתיים". לעומת זאת 'הצופה' ציין ב'7.9.45 שכמה מן הנגנים בבתי הקפה בירושלים סירבו לנגן בחג.

תפוסת בתי הקפה

בתי הקפה היו מרוכזים בעיקר סביב 'המשולש הירושלמי': ברחוב בן יהודה והמלך ג'ורג', ברחוב יפו ובפינת רחוב הנביאים - והרב קוק, בשכונת רחביה ובמושבה הגרמנית. היו גם בתי קפה בשכונות המרוחקות יותר בית הכרם ותלפיות. מרביתם של בתי הקפה נפתחו משנות ה-30 ואילך והמשיכו לתפקד בשנות ה-50 ואף לאחר מכן.

לארץ יהודים רבים מאוסטריה וגרמניה (העלייה החמישית) והשפה הגרמנית נשמעה ברחובות ירושלים.

מבחינה גסטרונומית הציעו בתי הקפה קפה בחלב לצד הקפה השחור, קצפת (שלאג זאנה) וכן מגוון של עוגות ומאפים נוסח המטבח ההונגרי והווינאי, ביניהם השטרודל הווינאי המפורסם, גלידה וכריכים, מיצים סחוטים וביירה. גם משקאות חריפים ניתן היה להזמין אצל המלצר, מקצוע שהפך למבוקש ולא מעט "יקים" שימשו במקצוע זה. המלצרים והמלצריות היו אנשי מקצוע מיומנים וגם הם תרמו לאווירה האירופית. הם היו לבורשים בקפידה בחולצות לבנות, הנשים בחצאיות שחורות וסינרים לבנים והגברים לבשו עניבות פרפר. ביד אחת הרימו המלצרים את המגשים העמוסים ועל השנייה היתה תלויה מגבת לבנה. בחלק מבתי הקפה היו גם פסנתרנים וכנרים שהנעימו את שעות השהייה של האורחים. בחלק מבתי הקפה, לדוגמה בקפה אירופה ובקפה רחביה, אף רקדו לצלילי התזמורת.

כיוון שירושלים לא הייתה משופעת באולמות כינוסים הרי שמדי פעם שימשו בתי הקפה כאכסניה למפגשים ואירועים של גופים שונים, בעת אירוע נסגר בית הקפה למבקרים ונכנסו בשערי רק המוזמנים. כך לפי ידיעה בעיתון 'המשמר' מיום 30.11.47: תתקיים אה"צ מסיבה בהשתתפות חברי ההנהלה של הסוכנות והוועד הלאומי לציין סיום מפעל כסות החורף תש"ח (אירוע לאיסוף ציוד החורף לנזקקים). בבית הקפה רחביה נערכו התונות. בחנוכה של שנת 1934 התקיים בבית הקפה אירופה נשף אקדמי של הסטודנטים היהודים.

הקפה טוב טעם ברחוב המלך ג'ורג' מול שולחן עמוס ספרים וכתב חלק ממחקריו על גבי גיליונות נייר. בכית הקפה זיכל ברחוב בן יהודה ישב עגנון. בכית הקפה ניצן ישבו חיים גורי ונתן זך. הדבר נעשה לעיתים עקב מצוקת דיור, שכן הדירות היו קטנות ולא תמיד אפשרו לעבוד בשקט. האמנים נהגו להתרכז בקפה טעמון ברחוב המלך ג'ורג', שהיה קרוב לבצלאל. את בתי הקפה פקדו גם פוליטיקאים, עובדי הסוכנות ופקידי המדינה, וכך ניתן היה לשמוע בצד דיונים אקדמיים גם ויכוחים פוליטיים. במרבית המקרים התנהל הכל בנימוס ללא הרמות קול, אך בתי הקפה כולם היו אפופי עשן סיגריות. לאלה שפקדו באופן קבוע את בתי הקפה היו מקומות קבועים. גם סטודנטים פקדו את בתי הקפה.

קצפת ושטרודל, עיתונים ונגנים

לעומת בתי הקפה הערביים המסורתיים בהם ישבו רק גברים, שיחקו שש-בש ועישנו נרגילה תוך לגימת קפה שחור, הרי שבבתי הקפה בנוסח האירופי שצצו בירושלים לאחר כיבוש העיר, ישבו גם נשים, עישון הנרגילה הוחלף בעישון סיגריות ובמקום שש-בש שיחקו שחמט. אנשים באו גם כדי לקרוא עיתונים וישבו לעתים שעות ארוכות ועברו על העיתונות היומית בתמורה לכוס הקפה שהזמינו. בכל בית קפה היו מעמדים במבוק שעליהם נפרשו העיתונים והקוראים החזיקו בזרוע במבוק את המעמד שעליו פרסו את העיתון וכך קראו. העיתונים הנפוצים, פרט לעיתונות העברית, היו הפלסטיין פוסט באנגלית והעיתונים בגרמנית ידיעות חדשות וידיעות היום. יש לציין שבתקופה זו הגיעו

ה'משולש' במרכז ירושלים

ננות משפחת ולירו בבית קפה (אוסף קוק, ארכיון יד בן-צבי)

קפה עטרה, 1950 (צילום: טדי בראונר, באדיבות לע"מ)

מבט על קפה אירופה בכיכר ציון (אוסף פוטו שוורץ, באדיבות ביתמונה)

בית קפה זיכל בשנות ה-40 (צילום: פריץ כהן, באדיבות לע"מ)

של עכשיו. כנהוג תפסו החזקים את הספות הרכות והמקומות הרומנטיים. [...] התזמורת מנגנת קטעים של כרמן וריגולטו בלי חסד עליון.

קפה וינה עמד בצד הצפוני של הכיכר, בחזיתו היו חלונות גדולים קבועים במסגרות עץ, דרכם היה ניתן להשקיף על הנעשה בכיכר. וכך כותב חיים באר בספרו 'קשר לאחד' (עמ' 404): "הבעלים רצו לקרוא לו 'קפה הרצל' – והעירייה מנעה, בקשו לקרואו 'קפה ציון' – והשלטון המחוזי התנגד. עמדו וכינורו 'קפה וינה' רמז לעירו של הוזה המדינה". היה זה מקום בילוי מאוד פופולרי עם ניהוח אירופי וינאי כפי שמעיד שמו, ובקרב התושבים נקרא בהגייה הגרמנית 'קפה וייאנה'. בבית הקפה עמד פסנתר כנף ופסנתרנים הנעימו במוסיקה וינאית את באי הבית. בעלי בית הקפה היו הרמן אדלר וווריסלב קליין היינאים. בית הקפה נוסד בשנות ה-30 והוא פעל עד שנות ה-60. סמוך לכיכר, ברחוב יפו 40 בבית הקפה אלסקה ניתן היה לקנות את הגלידה הטובה בעיר.

רח' בן יהודה: כאן ישבו עגנון ושילר

במעלה רחוב בן יהודה היו שלושה בתי קפה ידועים ובשנות ה-50 נוסף עליהם בית קפה ניצן בפנינת בן יהודה והמלך ג'ורג'.

בית הקפה של משפחת זיכל שכן ברחוב בן יהודה 6. בית הקפה לא היה גדול, הייתה בו גם אפלולית מה. פרט לחזית הכניסה לא היו בו חלונות, אך הוא התפרסם בזכות העוגות הטובות שהיו בו. באי בית הקפה היו בעיקר מקרב יוצאי מרכז אירופה. בבית הקפה

סביב כיכר ציון:

עוגות, מוסיקה ואוירה וינאית

סביב הכיכר המרכזית בעיר, כיכר ציון, היו שלושה בתי קפה.

בבנין קולנוע ציון שכנה הקונדיטוריה ובית הקפה של האחים קפולסקי, שהיו כבר קונדיטורים בעלי שם בליטא, ממנה עלו. תחילה יסדו האחים זליג ועקיבא קפולסקי קונדיטוריה ובית קפה בתל אביב. בן דוד של האחים – מנשה ובניו אריה וישראל קפולסקי, הקימו מאוחר יותר את הסניף בכיכר ציון. בהמשך נפתחו סניפים נוספים בערים שונות בארץ. קפולסקי אומנם היה בית קפה אך החנות הייתה קטנה למדי לעומת בתי הקפה האחרים, ונכנסו אליו בעיקר כדי לטעום מהעוגות הטובות שהיו לשם דבר.

בבנין סנסור היו מספר בתי קפה. בית הקפה אירופה היה בחזית הבניין הפונה לכיכר. בצמוד אליו, בחלקו האחורי הייתה גינה שמוקמה בחצר הפנימית של בנין סנסור. היה זה אחד מבתי הקפה האלגנטיים בעיר. בבית הקפה הנעימה תזמורת את זמנם של האורחים והייתה בו גם רחבת ריקודים. לאחר סגירתו בראשית שנות ה-50 שכן במקום המשביר לצרכן עד שעבר לבניינו ברחוב המלך ג'ורג'. תיאור מן ההווה הירושלמי של בית הקפה מופיע בעיתון דבר מיום 27.12.34:

אנו מתקרבים לרחוב יפו פינת אליעזר בן יהודה, מול עיננו אור חזק. שלט באתיות גדולות קפה "אירופה". אחרי שנים רבות של חיים באסיה השלוח והמנומנמת יש רצון לבקר קצת את אירופה. ובכן אנחנו נכנסים אני וגברתי וידידי וגבירתו. המצב בקפה אירופה מעורפל ממש כמו באירופה

נהג לשבת חתן פרס הנובל ש"י עגנון וכן המשוררת אלזה לסקר שילר. בית הקפה הגיש גם משקאות חריפים שעל פי המשקיף מיום 18.10.43 ביקש אדון זיכל רישיון להגישם.

ממול, בבית מס' 7 שכן בית קפה עטרה שהיה חלק מרשת בתי קפה ארצית. בית הקפה נוסד על ידי משפחת גרינשפן בשנת 1938 ברחוב יפו מול בית הדואר המרכזי. גם הם שאפו להקים בית קפה בנוסח וינאי. לרחוב בן יהודה עבר בית הקפה בשנות ה-40. היה זה בית קפה גדול יחסית ומאוד פופולרי, ששירת את תושבי ירושלים עד סוף המאה ה-20. בית קפה זה היה גם הראשון שנענה לקריאה להנהיג את השירות בשפה העברית, והבעלים מימנו עבור העובדים קורס בעברית (הבקר, 16.1.42).

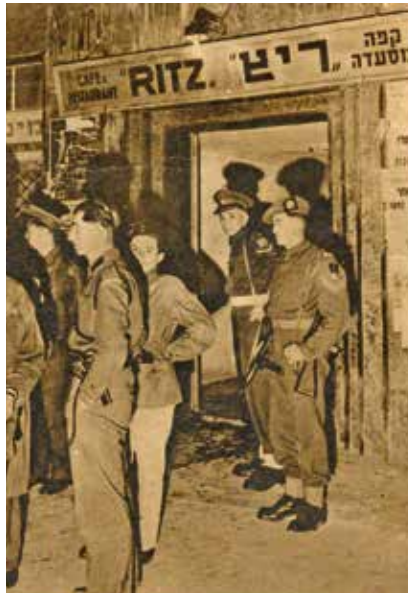
במעלה הרחוב בבית מס' 15 שכן בית קפה אלנו. בית קפה קטן יחסית שבעליו היה אדון לבנדיבסקי שהתגורר בנחלת שבעה. גם הוא התפרסם בזכות העוגות הטובות שהיו בו. בית קפה מודרני, קפה ניצן, נפתח בשלהי שנות ה-50, בפנינת הרחובות המלך ג'ורג' ובן-יהודה.

אמנים בקפה טעמון בשנות ה-40. משמאל: מירון סימה, לודוויג יהודה ולפרט, איזידור אשהיים, יעקב פינס, יוסי שטרן ומרדכי ארדון

קפה טעמון (באדיבות עווד רז, shpondra.com)

הפיצוץ בקפה ריץ (באדיבות מכון ז'בוטינסקי ישראל)

הנסיכה אליזבת (1947) חנתה בחניית ביניים בלוד, אך שוד ושבר העוגה המיוחדת נשברה. הבריטים טיקסו עצה והזעיקו את ליפשיץ שיחד עם צוות הקונדיטורים שלו, תיקן את העוגה ושיפץ אותה, וזו המריאה ללונדון לטקס ההכתרה.

הגלידה האמריקאית הראשונה בירושלים

בבית מספר 6 שכן קפה אלנבי שנוסד בשנת 1938 ונסגר בשנת 1979. הבעלים היו מרכוס ורוזנר. עם פרישתו של מרכוס מהשותפות ופתיחת בית הקפה שלו בבנין הסמוך הפך שלמה רוזנר לבעליו הבלעדי של בית הקפה. בשנות המנדט היה זה בית קפה לכל דבר והוגשו בו עוגות וינאיות. בתום מלחמת העצמאות, בשנת 1949, נסע שלמה רוזנר לארה"ב וכשחזר הביא עמו חידושים: מכונה ליצור גלידה אמריקאית וסופגניות אמריקאיות, מאוחר יותר מכרו כאן גם צ'יפס. חזית בית הקפה נפתחה לרחוב והקהל קיבל את שירותו ליד הדלפק ולא ליד שולחנות עם שרות של מלצריות.

בשנות ה-40 שכן קפה מרכוס בבית מספר 4. בית הקפה היה פופולרי בקרב החיילים הפולנים מצבא אנדרס, שכן בעלי המקום בני הזוג מרכוס דיברו פולנית. בית הקפה שירת את הירושלמים עד שנת 1978.

בבית מס' 1 שכן קפה ריץ. אל בית הקפה ירדו מתוך חדר המדרגות אל קומת המרתף, הוא היה אחד מבתי הקפה שהיו חביבים על החיילים והקצינים הבריטיים, ואכן הוא שימש מטרה נוחה להתקפת הלח"י עליו ב-11.47.12. בהתקפת רימונים שהושלכו פנימה נפצעו 16 חיילים בריטים ואחד נהרג. למרות העוצר והמעצרים שבוצעו, לא נלכדו המבצעים ואנשי

רח' המלך ג'ורג':

אמנים, חברי כנסת וסטודנטים

ברחוב המלך ג'ורג' היו מספר בתי קפה מפורסמים שעיצבו את חיי התרבות של העיר. קפה טעמון בבית 27, מול הבניין הישן של הכנסת, נסגר רק לפני מספר שנים. בעליו האדון קופ אירח בו סופרים, משוררים, אנשי אקדמיה ואמנות – עקב קרבתו לבצלאל, ופוליטיקאים – עקב קרבתו למשכן הכנסת. הוא היה אחד ממרכזי הבהמה של העיר. בית הקפה נוסד בשנת 1938 על ידי זוג עולים ממרכז אירופה ונמכר אחר כך למר קופ בשנת 1960. בשנות ה-40 התארחו בו אמנים כמו הצייר יעקב פינס, איזידור אשהיים ויעקב שטיינהרט, כמו כן התארח כאן הצלם אלפרד ברנהיים.

בבית מס' 17 מול תליתא קומי עמד בית קפה ירדן. גם כאן היה פסנתר שהנעים את האוזן במנגינות קלאסיות. בית הקפה פנה לרחוב, חזיתו הייתה רחבה וחלונות זכוכית אפשרו בקלות ליושבים בתוכו לראות את הנעשה בחוץ. בית הקפה הוקם בשנות ה-40 ונסגר בשנות ה-60. גם כאן הורגשה האווירה האירופית ורכים מבאיו היו יוצאי גרמניה ומרכז אירופה.

בית הקפה טוב טעם שכן בבית מספר 11 אליו היה צמוד מאחור גן ששקק חיים בימות הקיץ. בית הקפה היה אהוד על האוכלוסייה ההונגרית והגרמנית של ירושלים. כאן נהג לשבת כאמור גם פרופסור קוטשר. אדון ליפשיץ, בעל בית הקפה היה יוצא גרמניה, שומר מצוות וחובב חזנות. ליפשיץ למד קונדיטוריה עוד בגרמניה ונחשב למאייסטר בתחום. שמעו יצא ברחבי האימפריה הבריטית בעקבות מעשה שהיה. עוגה שנשלחה מאוסטרליה לכבוד חתונתה של

הגודר הבריטי שנפגעו נשבעו לנקום. הגודר הבריטי נודע אחר כך בכינוי "גודר ריץ".

בית הקפה של פת שכן ברחוב הרב קוק 11 פינת רחוב הנביאים. היה זה מבנה מהתקופה העות'מאנית. בית הקפה עבר לכאן מרחוב יפו לאחר מאורעות תרפ"ט. בבית הקפה פעל מטה ארגון ההגנה בירושלים. בית הקפה מתועד ב"כל ירושלים" משנת 1921 (שם – פאט). נראה שהוא בין בתי הקפה האירופיים הוותיקים ביותר של ירושלים. לזוג פת לא היו ילדים והם אמצו בן בשם גדעון – לימים השר גדעון פת.

בתי הקפה ברחבי ובמושבה הגרמנית

שכונת רחביה הייתה שכונתם של פרופסורים, סופרים ומשוררים ואלה היו מבאי בתי הקפה בשכונה.

גדולי האופים בירושלים הובהלו לתיקון עוגת מלכותית

עוגת חתונה, מתנת תרשבי אוסטרליה
לנסיכה אליזבת שהוטסה במטוס מיוחד
ללונדון, הובאה אמש לקפה „טוב־טעם“
בירושלים כדי להקן כמה פגמים שחל-
בעוגה בשעה שאחד משלושת הארגונים
בהם היתה אִי־זה התמוטט באוירון
וגפל.

בשעה מאוחרת בערב הובהל אל בית
הקפה מהנדס מומחה שנתבקש לערוך
תכנית של העוגה השלמה, כדי שאפשר
היה לפיה לעשות את התיקונים. כן נק-
ראו להתייעצות ששת גדולי האופים ב־
ירושלים.

העוגה תהיה מוכנה „להמשיך בטיס-
תה“ מחר ב־9.30 בבוקר.

תאונת אוירון לעוגת המלכותית

מרוה בלוקה

מיכל בוטון, הקונדיטורית, לצד אטה בלטמן – סבתה ובתו
של שאול פטרושקה (באדיבות הצלם דן פרץ)

ט קס כלולותיה של הנסיכה אליזבת לנסיך פיליפ נערך ב־20 בנובמבר 1947 בכנסיית
ווסטמינסטר. כל פרט שהיה קשור לחתונה המלכותית של מי שתהפוך לימים
למלכת אנגליה עורר עניין עצום ברחבי העולם, בכלל זה עוגת החתונה. העוגה המפוארת,
שהכינו מיטב הקונדיטורים של הממלכה, התנשאה לגובה ארבע קומות (2.7 מטר) ושקלה

227 קילוגרם.

אבל עוגת החתונה המלכותית הרשמית של הארמון לא הייתה העוגה היחידה. עוגות
נוספות, שחלקן נשלחו כמתנות חתונה מכל רחבי הממלכה המאוחדת, פיארו את
שולחנות החתונה.

גם מאוסטרליה נשלחה עוגה מפוארת עשויה קומות קומות, שנארזה במספר ארגזים.
אלא שבשעה שהמטוס שנשא את העוגה חנה בעצירת ביניים בשדה התעופה לוד
בפלשתינה, אירעה תקלה מצערת. אחד הארגזים שהכילו חלקים מהעוגה המלכותית נפל,
חו נפגמה. "מנהל שדה התעופה נעצב מאוד על המקרה ולבסוף החליט לשלוח את העוגה
ירושלימה לבית קפה יהודי ידוע לשם תיקון הפגם", כתב סופר עיתון 'דבר' (15.10.1947),
ואף ציין ש"בהזדמנות זו היתה לירושלמיים רבים אפשרות לחזות בעוגה". העיתונאים
נקבו בשם בית הקפה המפורסם, 'טוב טעם' ששכן ברחוב קינג ג'ורג' בירושלים, וציינו
שגדולי האופים בעיר, "אדריכלים מנוסים", הובהלו לתיקון העוגה המלכותית. אחד מהם
היה, שאול פטרושקה.

נינתו, הקונדיטורית מיכל בוטון, שנחשפה לפני שנים אחדות לסיפור על סבה והעוגה,
הצליחה להכין שיחזור של עוגת החתונה המלכותית הרשמית של אליזבת, והציגה אותו
בתערוכה שאצר גיא רז, בבית המידות בתל אביב, ב־2016.

מרוה בלוקה – עורכת עת־מול

ברחוב קרן קיימת 12, שכן בית קפה חרמון,
שנוסד בשנת 1938 וגן צר היה צמוד אליו.
באי בית הקפה היו בדרך כלל מבני הקהילה
היקית של ירושלים ופקידי הסוכנות.

בית קפה רחביה, בפנינת הרחובות אבן גבירול
ורמב"ן, שבו נערכו גם חתונות, היה גם הוא
מקום מפגש פופולרי של הקהילה היקית. גם
כאן נגננו לעתים תזמורות ואנשים רקדו ברחבת
הריקודים שכחוץ. את בית הקפה פקדו גם
הרבה קצינים בריטיים שבסיום משחק הטניס
ב"טניס פלץ", כיום גן אליעזר, נכנסו ללגום
בירה או קפה ועוגה. כמו במרבית בתי הקפה
העוגות היו עוגות וינאיות או הונגריות עם
הרבה קצפת.

קפה פטר – קפה אנשי הספרות, ששכן ברחוב
כרמייה 4 במושבה הגרמנית, היה מקום
מושבם של קצינים ופקידים בריטיים ובני
משפחותיהם עד 1947. את בית הקפה יסד
אדון פטר, יהודי הונגרי. בשנת 1954 נרכש
המקום על ידי משפחת מונג, והוא המשיך
לשמש כבית קפה עד שנת 1974.

בבית הקפה היה גן נאה ושקט, אותו מתארים
דנקר וטרטקובר: "גינה קטנה עם רהיטי קש
ועצים נותני צל. ריח אורנים ומרבר דק של
מחטי אורן פרוש על החציץ, לימון סקווש
נהדר בכוסות ארוכות. קפה ושוקו חם בספלי
חרסינה אירופיים". (איפה היינו ומה עשינו,
ירושלים 1996, עמ' 173). לצד חיים גורי, דוד
שחר, יהודה עמיחי ויהושע טן־פי, נהג לפקוד
את בית הקפה גם הסופר אהרון אפלפלד
שראה בו את ביתו השני ותאר אותו בספרו
'עוד היום גדול, ירושלים: הזיכרון והאור'.

תם עידן. יחי העידן החדש

עידן בתי הקפה המרכז־אירופיים הסתיים
עם קום המדינה. בשנות ה־50 וה־60 פעלו
מעט בתי קפה בירושלים בהשוואה לתקופת
המנדט. תרמו לכך השינוי בהרכב האוכלוסייה
והמצב הכלכלי. הבריטים נעלמו, ובירושלים
היו אוכלוסיות שלא היו מורגלות בישיבה
בבתי קפה או אחילופין חסרה הפרוטה
בכיסם וישראל נכנסה לתקופת הצנע. את
בתי הקפה החלו עם הזמן לפקוד סטודנטים
שכן האוניברסיטה ירדה מהר הצופים לעיר.

לעיון נוסף

1. י' בן אריה, ירושלים היהודית החדשה בתקופת המנדט, ירושלים תשע"ב.
2. ד' קרויאנקר, רחוב יפו ירושלים, ביוגרפיה של רחוב – סיפורה של עיר, ירושלים 2005.
3. ד' קרויאנקר, המשולש הירושלמי, ביוגרפיה אורבנית, ירושלים 2011.
4. א' רמון, דוקטור מול דוקטור גר, ירושלים תשנ"ח.